

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre 5 ft — kr. Negyedévre 1 ft 50 kr
Félévre . . . 2 . 50 . . . Egy szám ára 12 kr

Művelni az év folytán minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNP

SZERKESZTŐ LAKIK: III. TIZED, KÖNYÖK-UTCZA, 121 SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-UTCZA, 186. SZ.

HIRDETÉSI DÍJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknek árlengedése adatik.

Bélyegdíj minden bejtaldrát 30 kr.

A keleti kérdés.

Lapunk nem igen szokott a nagyvilági kérdésekkel foglalkozni; nem pedig azért, mert azt tartjuk, hogy elég sok meghányi-vetni valónk van itthon saját tűzhelyünkön is. Néha azonban, különösen az olyan válságos időkben, mint a mostani, mikor az európai béke forgó kérdésben és hazánkat nagy háború veszélye fenyegeti, ilyenkor mi is kötelességünknek tartjuk, hogy e lap t. olvasóit, különösen azokat, kiknek a mindennapi újságolvasás nem kenyerük, a dolgok állásáról tájékoztassuk.

Törökország, az a hajdan oly hatalmas birodalom, oszlófélben van és a török kormány esztelen muszkabarát politikája csak siettet a végleges felbontást úgy, hogy nem sokára helyette új népek és államok fognak Európának ezen délkeleti részén alakulni.

Bennünket ezen átalakulás igen közelebről érdekel, mert gazdaságunk, iparunk és kereskedelmünk jövője ezen államok jövőjétől függ.

Érdeklünkben áll tehát, hogy itt virágzó, független, szabad és gazdag államok alakuljanak, melyek különösen iparterméneinknek biztos piacot nyújthassanak és ügyelünk kell arra, hogy e népek irántunk, mint pártfogók, mint szabadságuk védői iránt, teljes bizalommal legyenek, mert csak így találunk náluk gazdasági bajaink enyhítésére gyógyító forrásokat, csak így lehetnek veszély idején szövetségeseink. Itt van tehát a pont, hol tengelyünk összeakad a muszkáéval.

A muszának réges régen, már századok óta fáj a foga a Balkán-félszigetre; mert ha borzasztó nagy birodalmához még a földközi tengert is hozzácsatolhatná, ő volna a világ ura. Ezen szándékában azonban két hatalom akadályozza. Ausztria-Magyarország és

Angolország. A hatalmas Oroszország mindkettőnek halálos ellensége, mindkettőnek veszítére tör. Ha megengednék neki, hogy a Balkán-félszigetet markába vegye, nemcsak legfőbb anyagi forrásaink egyikét venné el tőlünk, de még hozzá úgy körülgyűrűzne, hogy bármely pillanatban összezúzhatna bennünket. Helyes magyar politika tehát nem lehet más, mint a muszkát a Dunán túl nem ereszteni.

Angolország érdeke a miénkkel azonos. Mert Oroszország már Ázsiában is a nyakára nőtt az angolnak, ott is váltig szorongatja indiai uralmát, de még ha sikerülne neki a földközi tengert is hatalmába keríteni, akkor Egyiptom és Angolországnek egyéb gyarmatai, szóval az angol világkereskedés is veszélyben forogna.

Ilyen körülmények között csakugyan csodálunk lehet, hogyan engedhették a legközelebbi időben a muszkát Bulgáriában annyira garázdálkodni, nem lehetett volna e ideje korán a nagy medvének körmire koppintani? Lássuk csak röviden, miket tett ő kelme — a Bulgária, az igaz, hogy a berlini szerződés ellenére egyesült Sándor fejedelemlatt Ruméliával, meg is adta az árát, mert Szerbiával háborúba keveredett miatta, és habár mint győztes hagyta ott a csatort, mégis anyagi viszonyai tönkre lettek téve. Sándor, a hős bolgár fejedelemlatt most országának rendezéséhez fogott, bölcsen kezdte a bajokat orvosolni, a nyomasztó orosz befolyást lerázta nyakáról, kivívta magának egész Európa rokonszenvét és tiszteletét. Igen ám, de ezen önállósági törekvése nem volt a muszka számára inyjére, mert Sándor nem akart muszka szolga lenni, tehát a nagy, a hatalmas Oroszország czárja nem pirult bérénczeket fogadni, kik a derék bolgár fejedelmet elfogták és az ország határain kivették. A józan bolgár nép ugyan visszahívta szeretett fejedelmét,

de ez a hatalmas muszka-nyomásnak kénytelen volt engedni és ott hagyta országát. Most néhány derék bolgár hazafi ragadta meg az ország gyepölőit és tapintattal, okosan kormányozta az árván maradt nemzetet. Oroszország azonban nem nyugodott, ő Bulgáriát muszka tartománynak nézte, elküldte oda Kaulbars tábornokot. Még soha ember idegen országban oly alávalóságokat el nem követett, mint ez a derék úr az orosz czár nevében. Úgy garázdálkodott, mint egy részeg kozák. Nyilvánosan lázadásra buzdította a bolgár alattvalókat, ígérekkel, vesztegetésekkel igyekezett a közrendet megzavarni; nem sikerült neki. Bérénczeivel raboltatott, gyilkoltatott és mindez az európai hatalmasságok megbízottjainak szemé láttára és nem volt, ki az emberiség, a nemzetközi jog nevében protestált volna ez eljárás ellen. Csak mikor mindez nem volt elég és néhány orosz hadihajó jelent meg a bolgár partokon és egy tengerparti városban sikerült nekik a közrendet megzavarni, akkor kezdődött némi mozgalom Angliában és a delegációban nálunk. Salisbury angol, és Kálnoky osztrák-magyar külügyminiszterek kijelentették, hogy hajlandók a berlini szerződést tiszteletben tartani. Hogy miért nem tették ezt előbb, bajos megmondani, de alig tévedünk, ha azt hisszük, hogy külön-külön egyik sem mert. Mindenki a másikat leste-várta, mert tudta, hogy amannak is csak úgy érdeke az oroszoknak visszaszorítása, egyik sem akarta a másik számára a gesztenyét a tűzből kikaparni. Helyes volt-e ez eljárás, megmondotta a delegációban Andrássy Gyula gróf, ki magyar szempontból vizsgálva az ügyet, azt állította, hogy régen útját kellett volna állítani a muszka garázdálkodásnak. Kálnoky gróf külügyminiszter úgy vélekedett, hogy a pusztá szó nem elég, mert ha Oroszország nem hall-

gat a hivatalos felszólításra, akkor fegyverrel kellett volna emberségre tanítani, de ezt egyedül nem akarta kockáztatni.

Lássuk tehát, mit várhatunk a külső hatalmasságoktól, ha csakugyan kenyértörésre kerülne a dolog. Legbensőbb szövetségünk Németország jóakaró semlegességes, nem nyujthat egyebet, mert Franciaország leselkedik háta mögött. Olaszország aligha törne értünk lándzsát, mert Triest és Fiume fáj a foga; Törökország nem volna számba vehető szövetség, nem maradna tehát más hátra, mint Angolország. Ez pedig katonailag oly gyenge és oly távol esik tőlünk, hogy nagyobb szabású támogatást ettől sem várhatnánk. Maradnánk tehát magunkra. Igaz ugyan, hogy eleget költünk évtizedek óta hadseregeinkre, hogy talán egyedül is megbirkózhathánk a fene muszkával, de erre nem elég a hadsereg, erre az összes népek önfeláldozó lelkesedése, összetartása szükséges, mi meg vagyunk győződve, nem is fog hiányozni, mert mikor a magyar nemzet hazája védelmében ragad fegyvert, megszűnik a pártharag, megszűnik a társadalmi villogás és egy szívvel-lelélekkel kiáltjuk: A haza minden előtt!

Most várjuk be türellemmel a történeteket. A muszka úgy látszik a két külügyminiszter nyilatkozatára behúzza a farkát, visszahívta Bulgáriából a kozák tábornokot. Ha Oroszországban rendes, beszámítható viszonyok volnának, akkor azt mondanók, hogy most már a diplomácia a zöld asztal mellett fog a dolgoknak végire járni, de miután Oroszországban nem a törvény, nem is a józan ész, hanem egy idegbeteg ingatag fejedelem uralkodik, nem tudjuk, ingerlékeny szeszélye mire hajlja a dolgot. Bármí történjen is tapasztal, a magyar nemzet létjogáért mindig kész sikra szállani.

Virányi.

KECSKEMÉTI LAPOK TÁRCZÁJA

A növényvilág illatozása.*)

— Ilanusz István. —

Ha emeli a szépre fogékony emberszívét a szép költemény, melynek nemes ihlet volt a megteremtője: édesen andalít el a virágok illatozása is, mivelhogy érzésünket kellemes mámorba, boldog álmokba ringatja. A költszet az ember érzelmeinek illatos virága, a virágnak édes illata pedig meghatározó, szép költemény. Halhatatlanságot kölcsönöz létrehozójának mind a kettő. Fölül a költenek bűja, öröme a rokon lelkekben századok multján is. Vele sírnak, vele örvendenek, kik szelleme termékeim édeleget. És ez az igazán „mindig új”, mely visszhangzik nemzedékek lelkében folyton, míg csak érző emberszivek dobognak meg nem szűnnek a földteken. Az illatozó virág pedig megnyugtatta csodálóját, ápolóját, hogy miután illatozott, nem halt meg egészen, sőt elhittette már termékeny esziráját annak a szép életnek, mely az ő alakjait fölújítja, kifejlesztteni lesz hivatva. Erre mondja a költő:

Szírom és lomb hervadandó,
S az a virág alig élt,
Melynek meg nem hosszabbítja
A jó illat életét. (Tompai.)

Az emberi szívnek illatos virágával, a költszettel foglalkozik az esztétika, a nö-

vények illatával, mely azok költészeté, szépirodalmi tanulmányait a botanika vagyis a növényismeretnek szeretreméltó tudomány.

A növények illatára nézve, melyet a „Virágregék” dálnoka a „virág lelké”-nek nevez, Decandolle füvészt azt a találó megkülönböztetést teszi, hogy azok némelyike mint állandó tulajdonság, másika ellenben bizonyos értelemben mind csak egy időben nyilvánuló élettevékenység jöhet gyülelembe. Mielőtt azonban szólni kezdenénk a két-féle illatozásról, mely némely áldottabb növény ölében, mint derlőten mosolygó ikerpár együtt rehes, magasabb álláspontra kell helyezkednünk, mint a milyent egyéni érzésünk egyoldalú ítélte részünkre általában kijelöl. Illatnak kell tekintenünk a növényekből szétáramló majd minden olyan repülő anyagot, mely szaglásdegenket izgatja, akár érint az kellemesen, akár nem. Kévs azoknak a száma, melyeket a közvélemény általában büzőknek bélyegez, de igen sok azoké, melyek az egyik ember orrát kellemesen, a másikat kellemetlenül érintik. A mint pedig az izlés fölött vitálni nem lehet, a mint az változó emberről emberre: úgy az illatok egyéni hatása fölött sem lehet döntő ítéletet mondani, mert a repülő anyagok fölötté szeszélyesen szökták tisztelőiket maguk körül csoportosítani.

Van, ki egész lelkesedéssel szagolja a török meggyfa pipaszarát, kivált ha már hónapokon át búzott rajta keresztül bodor füstötök a dohányszem ember: más meg kellemetlenek találja. A hány orrnak kedves a Pogostemon növényből nyert paculi illat, talán éppen annyit tartja az penészszagának. Schiller, a híres német költő többre becsülte

a rothadt alma szagát a legfinomabb paculinál. A fokhagyma szaga, melyet magyar vaníliainak is neveznek, más hatását az éhes ember szagló idegeire, mint viszont azára, ki már jóllakott. A káposzta után szellőztetni szokás az ebédőt. A legtöbb rókaadász kellemetlennek mondja a kedves márcziusi hibyanak illatát. Sőt még olyan orrok sem bíznának, kik a rózsailatot nem szenvedhetik; de nem is kapnak piros tojást husvétok a fölfrissített szépektől.

Határozottan kellemetlen illatot áraszt a kámforfa, de még inkább a gégevirág (Aristolochia) némely fajai, melyek büszével rovarokat űznek bár, képeknek azonban magát az embert is megszalasztani. A Chenopodium olidum a rothadó hal szagát árasztja, ugyanilyent az Agave vagy százesztendő őlekből készített pulque nevű ital. A perzsiál Fennlása foitoda pedig olyan bűzt gerjeszt, hogy e hatékony orvosi növény gyűjtői kötelesek szállítmányaikat Keleten a városokon kívül lerakni és midőn hajókora Európa gyógyszer-tárára részére csomagolják, magasban kötik be bürzsákokba az árboez tetéjén, hogy a hajó személyezete szaglását kíméljék és egyéb szállítmányok annak nehéz, átható szagát át ne vegyék. Az Olax Zeylanica, valamint a fehér nyárfaának frissen hasított fája trágyaszagot árasztanak. Az Oreodaphne vagy Laurus foetens nevű babérfa a kanári szigeteken oly kellemetlen bűzű fájú, hogy a favigók csak napokon át képekek egyes törzset elejteni, mert időközönként távozni kénytelenek tőle. Kellemetlen szaga van a Gustavia fájának, valamint a Caesalpiniaának egyik alfaja szintén nem jó illata miatt kapta a maga porcina (sertés) melléknévét. A büdös

hürok és a bak büzi gerely (Geranium) ismeretesek nálunk is.

A mely növényeknél állandó tulajdonság az illat, ott annak áramlása abban leli okát, hogy maga az anyag levben illanó, nem hagyja magát visszatartani már természetnél fogvást sem; hátha még erősebben is föl van halmozva, sőt mint illatforrás, esetleg a növény teste fölülélen foglal helyet? Ilyen esetben kimaradhatlan szükségesség, hogy az illatár levegőt útra keljen, párologjon és terjeszkedjék, még pedig fakadással nélkül mindaddig, míg az illó anyagban tart s a légbeli állapotok annak elpárologására nézve kedvezőek. Mindenki ismeri a virginiai boróka (Juniperus virginiana) illatos, vörös, paha fáját, melybe ironjaink vannak beágyazva. Belőle csak a Faber-féle céz Steinben, Nürnberg mellett évenként 18.000 köblábat, 6000 mázsát használ föl ceruzza gyártásánál. Ha illatozása megszűnt, elég megfaragni, újra föléled kellemes szaga.

Az állandóan illatozó növényekhez különösen a gyantában gazdag fák sorolhatók, minő a ciprus (Cupressus), mely oly bőven rejti magában a jóillatú gyantát, hogy az gyakran ki is folyik a kergén; és beható, erős szagát olyan gyógyítóknak tartották hajdan Kelet orvosi, hogy a szűkmellű és tüdőbajra hajlandó egynekert Kréta sziget ciprus erdőibe küldték illatölés és erősítés végett. Ilyen a híres benzóú illatszernek termőfaja, a Storax; a Szunda szigeteken a növénye kergében és fájában rejti azt a pompás illatanyagot, mely kivált meggyujtva hat kellemesen. Találkoznai vele nálunk a gyögszertári füstölőben, a kálvha fényesítőben, szagát ellen rendelt orvos-

* Mutatvány szerzőnek „Képek a növényvilágból” cím alatt karácsonyra megjelentető műveiből.

Ismerkedés a muszkakkal.

Karcolatok az 1848-49-iki 25-ik honvédrészlelji elmenyeből. Közli Dr. D. R.

XV.

Június hó 20-dikán, miután a német seregokat irgalmatlanul elpáholták és a 16-dikán becsületlenül ejtett csorbát kiköszöröltük, a Pered feletti domb alatt táborba szálltunk és józultan pihentünk, azonban június 21-én hajnalban megjelent arcvonalunk előtt Rakovszky ezredes úr és körülbelül 50 katonát intézte hozzánk: „Fiúk, már több alkalommal, de különösen tegnap megmutattátok, hogy győzlen tudtok, mert a nagyobb számú, ven. kitanított osztrák katonák csúfult elverték, most mutassátok meg azt, hogy ha kell, tudtok szép rendben visszavonulni is; mert ma vissza fogunk vonulni, miután az éjjelel megérkezett az osztrák táborba Paninutin orosz tábornok 12 ezer emberrel és 48 ágyúval s hozzá csatlakozott az osztrákokhoz, kik szintén 18—20 ezer emberrel és 102 ágyút számlálnak s így összesen 30—32 ezren vannak, míg mi alig számlálunk többet 16 ezer emberrel, tehát az ellenség kétféleannyi emberrel és ágyúval áll ellénk, de különben is a tisztességes hátrálás a túlságos erő előtt, épen oly dicső katonai erény, mint az egyenlő erő elleni győzelem, azért bizatok bennünk és halgassatok tiszteitek vezényletére: akkor nem lesz semmi baj. Éljen a haza! Ezzel tovább vágtatott.

Hogy mily jótékony hatása van az őszinte szónak a hazáért halni kész fiatalságra, kitűnik abból, hogy Rakovszky eltávozás után felállítottuk bennünket a Pered északi részén elvonult dombgerinceire, Paninjutit épen szemben egész arcvonalba, egy tizenkét fontos ügy fedezetére, az oroszok megkezdették ránk a gránátal való tüzelést 5 órakor és 11 óráig ki nem bírtak bennünk mozdtítani eredeti állásunkból, mindenki közlegény úgy állt a maga helyén, mint egy hős, ha az előtte álló kűttötte a golyó, rántotta hátra és állt a helyébe.

En őszintén elmondhatom, hogy itt egy pohár pálinka mentette meg az életet, mert abban a pillanatban, midőn Kormoshoz léptem, hogy adjon egy pohár gutyit, a hátam mögött álló két társamat, egy tompa puffanással, úgy leléitötte egy gránát, hogy azok egyetlen mozdulattal sem tettek többé, sem egy hangot nem adtak s a hat legény közül, kik el akarták őket a halottas kocsiá szállításni, a sor mögött megkettő leléitötte egy újabb lőtt gránát.

Legtöbbször szenvedett azonban e csatában a tőlünk balra álló 47-ik zászlóalj, mely szintén egy tizenkét fontos ügyet fedezett, mert egy mellett csakhamar egymásután két lözeres kocsit robbantott fel a gránát, s a levegőbe repített lözereköcsi részek, közejük hullván, annyira megdöszölték őket, hogy végkép ki kellett mennök a csatáról és mások által helyettesítették.

Mi az ágyúinkat csak megvédtük, de a szegény ágyús lovainkat annyira lelődték, hogy a hat lö helyett tizenegy óra tájban némelyik ágyú előtt már csak kettő-három volt életben vagy épen.

11 óra tájban jött a parancs, hogy az ágyúkat vigyék a falu mögé nyugatra, mi pedig húzódjunk a falu alatt levő erdőbe s onnan képezzük a falu alatt csatárláncot,

de alig értünk ki az erdőből, jött egy újabb parancs, hogy menjünk Peredet ostromolni, mert az oroszok a keleti részt már megszállták. A mint az első útzezába beértünk, látjuk, hogy előre nyomul egy reziszkos tömeg; eleintén azt hittük, hogy elfogott dragonyosok gyalog, de csakhamar kiábrándítottak bennünket, hogy ők bizony se nem dragonyosok, se nem foglyok, mert olyan sorozat pöndörítették a nyakunkba, hogy 10—15 legényünk rögtön hasra esett. Dobos Laci negyedik századbeli őrmesternek s a zászlóalj legjobb táncosának achilles ma átfördött s údonatját őrnagyunknak, Kermopoulosnak a lova elterült; de magának, sze-renesére, egy kis farzúzódsánál egyéb baja nem történt.

Mi a sorozatet viszonzotuk, mire a muszkák a mellékútzezába vonultak, mi meg visszafordultunk, hogy eljök kerüjünk, de a mint a falu alá kiértünk, egyszerre hozzánk nyargal egy huszártiszt és azt kiáltja: „Gyalogság tömegbe, a lovasság őzi huszárainkat, alighogy kissé rendezkedtünk, már előttünk gomolygott mint egy hófogóteg egy óriási tömeg, melyben együtt volt Ferdinand huszárr, Bocskay-Hunyadi és Lehel huszárr, Dragonyos Vasas és Úlanus, mi a falu és előtte levő erdő által képezt szögletben álltunk, mellettünk nyugatra egy nagy tábla kukoricza vetés volt, ezen túl a 60-ik zászlóalj állott, ez a lovassági zágyvalék pedig a két zászlóalj között a kukoriczavetésen rohant előre, de mi az első pillanatban nem lehetünk, míg huszáraink üldözőikkel elegy futottak, csak kiábrándultunk: „Ne félj huszár, itt vagyunk, s a mint huszáraink kissé meghaladtak bennünket, rögtön keresztübe kaptak az ellenségés lovaságost s ezeket megzúdítelve; üldözökököl üldözöttekké tettük, mert halva a tüzelést, megfordultak s ők hátulról, mi meg oldalról rohantunk utánok és löve, szívra pusztítottuk őket, ki hogy tudta.

E borzasztó zavar abból keletkezett, hogy a mi részinkről, midőn mi Peredet ostromolni mentünk, az említett huszárok mindenikéből egy-egy század állt tömegben az erdő sarkánál, szembe velök a német lovaság, a mi huszáraink megtámadták a németeket rohammal, de mikor úgy 150 lépéssyér érték a németekhez, ezeknek a köze 250 százaad jobbról-balról kikanaryodott s a háta mögött rejtegetett nyolc ágyú, mely eddig még nem is működött, irtoztos kartáslövéséekkel fogadta a mitsem sejtő huszárokat, mire ezek nagyon magritkittván, zavarba jöttek és megutámodtak, ekkor az ellenségés lovaság úzóbe vette őket, de nem sokáig tartott öröme, mert néhány perc múlva meg veszedelmesebb tórkbe került mint huszáraink és irtoztosban laktok állokságáért, s halottaival és sebesültjeivel behintve menekült a kukoriczaföldről s még az egyes honvéd is kiszaladt utána az erdőből, hogy még egyet hátbalhősse közébe, a huszárok pedig egész a második harezonalig üztek őket. — Itt láttam először, hogy mire való a Hunyadi huszárnak a karikás ostar. Egy dragonyosnak jobb lova levén mint a Hunyadi huszárnak, a visszatzésnél sehogy sem bírta elérni, hogy kardjával levágya, végre előrántja ostarát, nyakosapja a sögört, ennek az ostar körültekerödök a nyakán, hogy pillanat alatt már a földön hevert, Ulvarhelyi Sándor, a nemzeti színház egyik karénekepe pedig, hogy sok ideje ne

maradjon a mulandóság felett gondolkozni, úgy keresztülitötte a hátát szuronyával, hogy a mellén keresztül a földbe szúródott a hegye.

Ennél csunyább csatát sohasé láttam, mert itt huszár, dragonyos, gyalog honvéd, úlanus, szóval minden tegyvernemet viselök borították el hulljakkal a csatatért.

A mint innen a rendezet szerint megindultak és Pered föltőzása elé értünk, ott meg ismét a muszkák jöttek élénk, az útze zágy szélességét elfoglaló tömegben, szerencse ágyúink is épen e pillanatban érkeztek meg az útze elé, ezekből háromat mind-járt nekállítanék tüzereink s közéjük kartásolnak a muszkáknak úgy, hogy minde-nyik lövés egy csapatot csinál közöttök, mint az aratógép a lábás vetés között, ez azonban az új vendégeknek nem nagyon lehetett nyökre, mert rögtön hátat fordítottak és elúntak az oldalútzezákbán. Ez már úgy 3—4 óra tájban volt délután s ettől kezdve harcolva nygvan, de egész rendszer tempóba húzódtunk hátra oly módon, hogy az 1., 3., 5. stb. csapat megállt s ágyúzótt, míg a 2., 4., 6. stb. három-négyszáz lépésel a háta mögé vonult és ismét az előbbiekk álltak meg az ellenségés feltartozására.

Ez volt a mi első ismerkedésünk a muszkákkal, kik közül néhány mutatós is vittünk magunkkal foglyul; 6—7 óra tájban tizesel mind a két részről megsúnt s mi a Vág és Duna összejöggéllése által képezt félszigeten háltnunk meg, honnan másnap dereglyéken szállítottak át bennünket Guta alá. A szegény Perediek legjobban megirták, mert a mint mi a falu alá elvonultunk, a muszkák dühökben még a sértésölakait is felgyújtották, a muszka foglyok pedig azt beszéltek, hogy Paninjutit még a haját is tépte mérgében, hogy gránát zápora dacára, ki nem bírt bennünket mozdtítani 11 óra előtt eredeti állásunkból.

Drágan fizettük meg e két napot, mert ha hivatalos kimutatás szerint hadtestünk holtakban és sebesülteiben 2100 embert vesztett s így e hadtestnek a családok hádjáratában 8 nap alatt minden harmadik embere harcoképtelen lett, mert június 12-én kilenczetten szálltunk meg Guta alatt s huszonekettidien csak haterzen térünk oda vissza.

A helybeli lovasági laktanya.

A helybeli, Rudolf trónörökösöl nevezett lovasági laktanya építése körül a munkálatok, mint azt már lapunk augusztus 22-iki számában a törzsepület bokréta-ünnepélye alkalmával közöltük, igen serenyen folynek. E laktanya építési munkálatainak előhaladásáról és ennek mostani képröl a következtököt közölhetjük: Ezen, egy lovasági félézred számára készülő laktanyatelep, mely közvetlenül a város alatt, az iszákú országtól menten 20 holdnál nagyobb területen fekszik, 23 épületet foglal magában és városunk közönségének a telek árának beleszámításával közel egy millió forintjába kerül. A telepen levő épületek között a várostól oldalról tekintve, különösen feltűnik az impozáns kétemeletes törzsepület Mansard-féle tetővel és esücsával; ettől jobbra van az egyemeletes tisztai épület, balra pedig a szintén egyemeletes alsózi épület. Ezen főépületek közötti rész parkirozva lesz. Ezek után következök a három egyemeletes legényégi épület; ezekről jobbra egy föld-

szinti épület az altisztképzök számára, a zuhany és mosókonyha, a börtönépület és a kocsiszín; balra a markótnyas épület, mely a vivó-é tornatermet is foglalja magában és a pótrakérepület. A tisztai és legényégi épületek közötti szabad téren lesz a legényégi soraközö helye. A három legényégi lakház mögött szimmetrikus sorban áll két-két, tehát összesen hat istálló a legényégi lovak számára; ezeken kívül a telep hátulso részében van egy-egy külön istálló a beteg és a gyanús lovak részére, ezek közt a patkoló és a kovácsműhely; a beteg és a gyanús lovak istállóit külön-külön kerítésfallal lesznek egymástól elválasztva, sőt még az egyes lovak állásai egymástól is el vannak különítve. A telep két legédesebb épülete: a két földött lovagló is munka alatt van; jelenleg a Schliek budapesti cézgyárban készült vaszerkezetek felállításá vetetik fogatban.

Az említett épületek — a két lovardát kivéve — már mind tető alatt vannak, nyers falazataik teljesen készek és így csak a vakolási munkálatok maradtak hátra. Minden egyes épület és minden szoba, hogy a tüzeszély ellen lehetőleg biztosítva legyen, vasgerendák köztli boltozattal van ellátva; a kellő ventilációnál pedig a legnagyobb mértékben van gondoskodva, mely körülmény arról tanúskodik, hogy városunk előjárósága nem takarékoskodva e tekintetben sem riadt vissza a nagyobb áldozatoktól. Az egész telepen körszköri köcsölt vezet, három oldalról falkeztéssel van ellátva, ki-veve a város felöl részt, melyen vasrészőzet és vaskapuk lesznek. Hogy pedig az egész telep a város lakosságára nevez a iszákú országtól porának kikérülésével el legyen érhető: a városi hatóság ezt a gyalogsági sörház-kaszárnával külön gyalogutólat fogja összekötöni, a mi annál is inkább szükséges, hogy a kaszárnyatelep közvetlen szomszéd-ságában levő szektől firdó a közönségnek kényelmesebben hozzátérhető legyen. A városi hatóság és firdó mellett egy 5 méter átmérőjű kútat is ásattok, hogy a firdó vízminysége a legszárazabb időben is biztosítva legyen.

Hogy e laktanya építése, melynek csak 1887. évi október 1-én kell átadatni, dacára azon körülménynek, hogy az építéshez csak tavasszal foghattak hozzá, és a planozási munkálatok a rendkívüli földmozgósítás miatt nagy fáradsággal és idővesztéssel jártak, már is annyira előrehaladt: kétségtelen tanúságot tesz Erdélyi, Heitzmann és Milko, szegedi vállalkozók díesértés buzgalmaól. E munkálatok ily gyors előrehaladása csak úgy volt lehetséges, hogy a vállalkozók, költséget nem kimélve, a kaszárnyatelepet a város téglaegető körkemenzével, mert ez szolgálta az építéshöz szükségesl összes téglanyaogot, vastálal kötötték össze és naponkint átlag véve 400—500 munkást foglalkoztattak.

A művezetéség Pártos Gyula és Lechner Ödön, budapesti híreves építészekre van bízva, a kiket a helyszínen Rauscher Miksa, műépitész képviseli.

SZÍNHÁZ.

Pesti Ihász Lajos és társa a múlt hét derekán kezdette meg a színi évadot kedvező auspiciumok mellett. A társulat jó hire előzte meg megérkezését. Váczon

ságokban és a széptörté vizekben. Legénye-gesebb hatása az, hogy a szaglás idegeit kellemes ingerületbe hozza. Fájában rejti a szantálfia (Santalum) azt a főléségy illatot, mely miatt fergészáiból évenkint 9—10 ezer mánszányit hoznak Timor szigetéről; az összes évi termelést azonban Keletindia és szigetvilága egész területén 30 ezer mánszara besülők. Legtöbbször égetnek el belöle Azsia és Afrika háremei, mert melegebb vidékekben munkásabb az ember bőre s annak kellemetlen párolgása szagát ilyen szerekkel szokás elpárolgósítani.

Kérge illatozik a kaszkarilla cserjének (Croton eleutheria), mely a nyugotindiai szigeteken honos; ha vékony szálakat tesz valaki belöle égő szivarába, rendkívüli kellemes illattal lelpheti meg a társaságot. A szintén amerikai sáskafa (Hymenaea courbaril) bár sürré és nehéz fájó, mégis gazdagon tartalmaz magában illatos olajt. Színterrosszul áll az illatozás poézisa olyan természeténél, mely olykor 2000—4000 éves és oly vastag, hogy 15 indján alig bírja átkarolni. Azt szokták vele Braziliában a balzsamgyűjtök cselekedni, hogy törzsebe lefelé irányuló lyukat fúrnak és megtelik a kis kút balzsamolajjal minden két héttében, de a 4 hét alatt ki nem merik, azoképen elpárolg mind. Avé Lallemand orvosnak azt beszélt vezetője, hogy e tünemények oka a Hold fényváltozataiban keresendő. Mások azt mondják, hogy e 19—23 m. magas fának inkább gyökerében székel az illatorrmas, illatos mézgyájából ugyanis 3—4 kilogrammos darab is lehető a gyökerei alatt; hűdegen illatélkülük, de megdörzsölve, vagy melegítve annál kellemesebb szagú.

A fírenzei nöszirornak (Iris florentina) gyökere meg ibolyagyökér név alatt ismeretesen ibolya szaga miatt. Találkozik vele a fergorokban, meltheában, alkalmaszsa a gyögyszerású a pilulák behintésére oly módon, mint az édesgyökérnek citromsárga és a sahájnak barna színtü porát. Gyermekeknek is adják fogász alkalmával és vele azoknak gyuladásaba jött inkhástól dörzsölk. Toskánában ipari célokra nagyban művelik, belöle olvaszószermetek gyártának, valamint egyéb apró illatos tárgyakat; szagositják vele a dohányt, hajpott, szappanokat, sőt valamikor amulett is volt pestis ellen. Híres növényillat a spianard, mely a gyökönök egyik fajának (Valeriana spica, Nardostachys jatamansi) gyökereiben lehetö föl. Állítólag ezzel volt illatosítva a kénes, melyet Mária Magdolna az Údvizítő lábára ársztott; a labkenés Keleten a figyelemnek ma sem mindennapi szolgálata, kivált ha illatszerekkel történik. A gyökönökét ágyúlású üsszetévesztették a régiek némely fíneim illatozókkal, mint pl. a fenynek (Andropogon) nardus melléknevű ágyával, melynek szintén kellemes szagú gyökértörzse adja a keletindiai nardusz pótlékát. Azt mondják, hogy e kálmosgyökérszerű illatú növény volt az is, mely macedonian Nagy Sándort indiai hadjárataból hazatérteében a szomjúságot kitinjölt Gedrozia svatigány megszabadította, mert elefantjai lépten-nyomon rá-tapostak annak illatozó gyökereére.

Gyökerei és szárában rejtegeti kedves illatát az Anatherum (Andropogon) muricatum; e finemű növénynek szalmájából Kalkuttában, Keletindianában ablakredöket és napernyököt fonnak s azok, kivált megázva,

pompás illatot ársztanak. Ez adja azt a kellemes illatszert, mely a lapokban sűrűn hirdetett anatherin szájnyeknek köleszőn jó szagot; de még a drága rózsasajjal hamisítása körül is elcsúszik. Pompás illatot ad a friss szemának e Trigonella foenun (lepekzeze, fenögörk, bakszarvú fű, görög széna) is, mely miatt magában nem élvezheti a szarvasmarha. Vesszagosítják a schabzigeri növényesajtot. Ezt illatot bővebben tartalmazza a tonkafa (Dipterix odorata), mely Gunayana erdöiben él, csakhogy ez már gyümölcsében rejti, mint a citrom. Termésének a neve bab, mit Délamerika hölgyei fölfúzza nyakokban hordanak. A tonkabab illatszere már nem gyanta, hanem kristályosodó anyag, melynek coumarin a neve és közel áll természetére nézve a kámforhoz, rüpillékény tulajdonságú, mint az. Coumarin nélkül is illatoznak a füvek közt a Hierochloa borealis (harmadmag), Ataxia Hornfeldi, Andropogon Iwacancusa, A. Schoenanthus.

Leveleiben örzi illatát a fokföldi Barosma; olaj és gyanta ennek az anyaga egyúttal, mely mint szárított leveleit théának használják. E tekintetben hasonló hozzá a nemes babér (Laurus nobilis), melynek alakját Daphne, az ókori szép görög szűz fölvette, hogy toladók kérvöttül szabadulhasson, — de ez idő óta versenyezve tépik szét lombfűrteit primadonnák, verselök, színdalósök egyaránt, söt még konyhai használatra is, a nagyon is prózái uborka savanyításhoz. Úgy hogy végre minden babérigetölt elemekülve Kelet Ársyas erdőiben bujdoznak. A Piqueria trinervia levelét Mexicoaban dohány illatosításra használják; a havanna

szivarok kellemes füstje szagát azonban az Eupatorium aromaticum adja, melynek valóban égyetlen természeté, a kenderpakoza (E. cannabinum) szterényen házza meg magát nálunk az árkok partjain s talán nem is tudja, mily előköli rokona él Amerikában. Illatos a fokföldi Plectranthus fruticosus is, melynek levelei erőss szagukkal melyokat úznek, a Pl. graveolens pedig a pacuálhoz ad keveréket. Nálunk kivált az ürömfelek (Artemisia) és a menták, valamint az ajakos virágok közül számosan vannak ellátva illatozó levelekkel.

Az illatoknak e nem, mivel nem az élettevényeség fokozottabb voltának az eredménye, nem is különbözik az olyan illatokról, melyek élettelelen tárgyakból is áradozhatnak, mint pl. a kámfor vagy pézsma; és az lényegtelen különbség, ha vajon a létrehozó szervezet különjén foglalnak-e helyet, vagy abban bezárva, mert mind a két esetben csak fizikai és kemiai tulajdonságuknál fogvaillatolnak. Ezeknél a jó illatnak forrása folytonos, lassú párolgásban van s ez az oka annak, hogy illatozásuk folytonos. Noha nem tagadhatni, hogy a levegőnek vizgözökben gazdagabb vagy segyénebb volta az illat erjét módosítja. Még a közönséges fenýű fájának is lehet vanília illata, midőn már levéva és földolgozva eső után gyorsabban korhad, mint azt több ízben tapasztaltam, — holott a vanília illat egyike azoknak, melyek függetlenebbek a külső befolyásokról.

(Folyt. köv.)

teljes megelégedésre működött a „Színpad-tudósítása szerint is; nálunk e kedvező előzmények a bérlet kedvező eredményét vont maga után. Legalább az igazgató megelégedéssel néz a jövő felé, és mi azt hisszük, hogy az évad elévtelével mi megelégedéssel nézünk vissza rá.

Az első előadás nov. 18-án esütörtökön bérletben volt. Rip van Winkle. Plaqueette csinos operette-jének előadása teljesen kielégítette a közönség várakozását és megyőzte, hogy a társulat teljesen megérdemli a pártolást. Miután csak most vagyunk azon helyzetben, hogy a sikerült előadásról megemlékezhetünk, neohogy post festa cantalünk, egyszerűen feleltünk annak sikerét egészében és részleteiben. Meggyőződünk, hogy a társulat énekes része teljesen megállja helyét, a solo-énekesek ép úgy, mint a kar. A zenekar egybevágóan működött az énekesekkel a karokban is, bármin hallottuk, ez az első eset volt, hogy a zene és énekek együtt felleggett. Az ünnepi előadást megelőztük Prologot, melyet Szász Gerő az alkalomra írt, és mely a Budapesti Hírlap, bá meg is jelent. Bodroghy Lina hívével szavalta. Telt ház volt.

Szombaton, nov. 20., nálunk újdonság került színre, bérletben: Clariette töl Zila herceg. A színház meglehetősen megtelt, a páholysorok egészen, a földszint jórészt. Az előadás teljesen kielégítette a közönséget és arról győzte meg, hogy a társulat drámai része is megfelel a közönség várakozásának. Nem a színészek mult, hogy a szerző darabját jó játékkal jobbá nem tehetők. A darab a regényekből készült színművek minden gyengéjével bír, azzal a különbséggel, hogy a mi mel a francia regényben kielégítő, már — magyar színműben alig. A művön a francia északjárásból, történelmi és viszonyaink kellő nem ismeréséből a személyek és jellegükön idegenszerűség ömlik el. A személyek maradtak francziák, bár nevéik magyar volna. Szabadhegyi társ-igazgató a czím szerepet egész odaadással játszotta, csak hogy kevesebb volt benne a hercegből, mint az ömlengő troudadonból, és kérjük, ne szavaljon háttal fordulva a közönség felé, mint az különösen egy ízben huzamosabb időig történt. Elismeréssel kell szinten nyilatkoznunk Ferenczi Várhelyi grófjáról, Kővi Vozotzin tábornokjáról és Bagi Maróthy grófjáról; utóbbi hálatlan szerepe nyomása alatt küzdött az elismerésért, mellesken kiengesztelve a közönséget sajátos orhangon való szavallással azon viszatetszért, melyet mások a francia szók-nak, főleg az orhangzóknak zamos magyaros hangoztatásával kellettek. — A két főlő nő szerepben különösen Bodrogi Lina érdemelt többször tapsot, mint Marcsa, a sajátos magyar, orosz, cigányi, francia jellem kellő alakításával játszva és a közönség rokonszenvét nemcsak felkelte, de végig kiemelte. Timárné mint Dinati marquisé, a házastól, de még inkább férjhezmenő-kedvű fiatal özvegyt megfélelően alakította. A mellékszerepek is megállták helyeiket, a közönség sem volt háladatlan.

Vasárnap, nov. 21., Klárné Arendás Zsidóját adták, valószínűleg a vásáros alkalomra való tekintettel, bérletszínióban. De a vásáros publikum, úgy látjuk, a szomszédos „museum” komédiáka ment inkább és üres földszintet és még üresebb páholysorokat hagvyott az igazgatóknak. Különben a laza és vontatott celekményü, gyenga lélekánt és nyelékony erkölcsi indokolású darabot jól adták, főleg Pest i L. Lajo s igazgatóval a czím szerepben. Teljesen áttérték és áttértek szerepét drámai hívével adta, bár a zsidó jargon még nehezebb tette azt. Ferencziné (Betti) megállta helyét és dalaival többször kiérdemelte a tapsokat. Tetszett az apja haragját produkáló jelenete is. Rajzosa (Zsidóasszony) és Timárné (Láskáné) jól alakították; főleg pedig Bagi, mint az ostoba, de azért elég rafinált Petyi fuvaros rövidke szerepében megmutatta, hogy főleg kórikumra termett és a közönség felderítésére nagyban befolyt. A többi szereplők is hol több, hol kevesebb szerencsével játszottak, de sajnos, hogy az énekesek előadásában a kellő öszhangzatot nélkülözni kellett. Az első kar pláne diszharmonióban folyt le, úgy hogy nem tudtuk, az ének- vagy a zenekarban volt-e a hiba, de azt láttuk, hogy a szabatos öszhangyorklás, mint azt a multkorri operette-ben örömmel tapasztaltuk, nagyon hiányzott. A közönség különben jól mulatott és tapsait szívesen nyújtotta.

Kedden, f. hó 23-án, színre került Csiky Gergelynek „Buborékok” című kitaláló vígjátéka. Csak sajnálni lehet, hogy a színház a hideg, esős idő miatt csaknem üres maradt, pedig úgy í a darab maga, mint annak nagyob előadása a rossz idő mellett is nagy közönséget érdemelt volna meg. A csekély számú intelligens közönség igen jól mulatott, a min nem is csodálkozhatni, mert a darab szerzője igen szellemes, de egyszerűsággal igen markans vonásokban tárta elő a mostani társadalmaban oly annyira divatos házassági parthiek keletkezési mód-

ját, midőn a házasulandó felek egymásban vőlők a parthiet feltalálni, utólagra pedig kitalál, hogy családának és ezek a buborékok okai azután a sok családi vizsálynak és keletelésnek, de hát a modern mák-ellőkép és házi színi előadások rendezésével igyekeznek az aspirációnkat megnyerni. A darab bő tükre a mai magagassab társadalmi élet szemfényvesztésének. A szereplők közül különösen kitűnt: Bodrogi Lina, ki szerepét teljesen átvezte — a bünbőségátot kérő nőben oly benső megelégedéssel játszott, mely teljes elismerésünkt érdemli meg. A többi szereplők is jó kezben voltak; Ferenczi igen ügyesen felelt meg nehéz szerepének. Szabadhegyi Aladár igen talpraesetten adta a moldort, üres fejé galavált. Kár, hogy kissé túlzott; Andrási, Raiziné és Kővi szintén jól állták meg helyeiket.

Csütörtökön előadásra került „Felső Klári” Rátkaynak 100 arany pályadíjjal jutalmazott énekes népszínműve. A színház félig telt meg; az előadás eléggé sikerültnek mondható, ha eltekintünk azon körülménytől, hogy a zenekar az alkalommal sem kísérte kellőleg a népdalokat, mi által az előadásban kellemetlen diszsonanciát okozott. A szereplők közül kiváltak: Ferenczinyé, Kővi Ede, Kömley és Bagi.

Kecskemét sz. kir. város ipartestülete által kiadott tanonez-szabalyzat.

I. rész.

1. Minden az Ipartestületnél tanonez felvett gyermek, ki magát az ipar valamely ágában kiképezni tő ghajtja, az Ipartestület kötelezésekhez tartozván; legfőbb kötelessége az engedelmesség, a kifogástalan jó erkölcsi magaviselet, a szorgalom, igyekezet és munkásság, hogy tanulni kezdett mesterségében minél nagyobb előmenetelt szerezhessen.

2. Tanítómesterének és családja minden tagjának tiszteletben tartása mellett azok parancsait a lehető legjobbban teljesítse, minden tisztességesen dologban engedelmessédkdjék, és általában mindenkit megbecsüljön, csak így fog ő is kellő becslésben és szeretetben részesülni.

3. Az illető iparág tanulásaiban serény és vigyázó legyen, különös engedelemmel viseltessen a mellette levő segédek irányában, mert csakis az esetben fog általuk készséggel oktattatni és taníttatni. A mesterségéhez megkívántató eszközökre felügyeljen, és ha azok közül csak egy is hiányozna, köteles arról rögtön jelentést tenni.

4. Úgy igyekezzék mesterségének elajátásában, hogy kikötött ideje elteltéig, egész bátran lépessen a segédek sorába, az ide megkívántató képességet pedig igazolanda az évenként tartandó tanonez-munkakiállítás, minden minden tanonez egy általa elkészített munkával, rajzsal és írással résztvevni kötelezve van. Ezen kiállítását a jó magaviselet és munkájuk által magukat kitalított tanonezok különböző jutalmazásokban is részesíttetnek.

II. Rész.

5. Tartozik az ipartestület által megállapított órákon az iparskolába pontosan eljárni; ott minden tehetséget a tanulásra szentelni, a tanár urak előadásaira figyelni s irántuk a legnagyobb tisztelettel viseltetni.

6. Iskolába menet vagy iskolából jövet magát az útcázan illedelmesen viselni, a járdákon bárki elől is kitérni. A szivarozás, káromkodás, illetlen beszéd vagy noták dalolása, s általában minden, a mi rendetlenéséget vagy épen botránnyt okoz, a legszigorúban tiltatik.

7. Ezen szabályzat teljesítését és megtartását az Ipartestület minden tanonezftől elvárja, sőt követeli, s az ellene vétőket szigorúan megfenyíti.

8. A jelen szabályzat áthágyóra az Ipartestület által a következő büntetések állapítottak meg:

a) Egy hónaptól egy évig terjedhető tanonez-ido hosszabbitás.

b) Elzárás és pénzbírság az elsőfokú iparhatóság közbéjvetél.

c) Kiutasítás az Ipartestület kötelezőkétől az 1884. 17. t. cz. 74. §-a és a miniszteri szabályrendelet 16. §-ának feltartásával.

Jelen szabályzat a kecskeméti Ipartestület előjárásának 1886. március 16-án tartott ülésen bemutatva, jóváhagyattak, s ilyen értelemben érvényre emeltek.

Kecskemét, 1886. április 1-én.

Baad János, jegyző.

Aagy Mihály, elnök.

Irodalom.

„Józsai és Erzsike” című gyermeklap 4-ik száma megjelent. Úgy tartalmát, mint illusztrációját tekintve a gyermeklapok legkiválóbbja. E száma is megtartja eredetiségét. Képíre nagy súlyt fektet a tárgyát nevelési szaktekerméll kezeli. Az élenk képek s a gyermek tehetségéhez méltó könnyű iraty, bizonyára kedvesé teszi e lapot mindenki előtt, ki azt kezdve veszi a lap terve, modora az eddig ismert gyermeklapoktól el; de épen a tervszerűség teszi érdekessé. Melegen ajánljuk a szülők és tanítók figyelmébe a szo-

kás karácsonyi és újvi ajándékul „Józsai és Erzsike”-ket, melyből a gyermek egy egész éven át sok hasznos dologt tanulhat és sok kellemes percet szerkesz magának. „Józsai és Erzsike” érdemes pártfogásra és terjesztésre. A lapot szerkesztő Györgyosi Rudolf, ki az irodalom terén előnyösen ismert. Kiadó: Endes Dániel Előfizetés, a lap kiállításához aránylag, igen olcsó. Egy évre 1 fr 20 kr., félére 60 kr. A megrendelések Aradra küldendők (magyar utca 24. sz.)

Táborasy és Parsch nemzeti zeneműkereskedésben Budapesten, vacsi-utca 30. szám, megjelent: „Felső Klári” Rátkay László erdélyi népszínművének és „Cziffra Zsuzsi lakodalma” Vidor Pál erdélyi népszínművének kedvelt dalai. Enekhangra zongorakísérettel vagy zongorára külön alkalmazta Herzenberger István. Ara 2 fr. A dalok a következők: 1. Nem virágok. 2. Keskeny árók. 3. Eső után. 4. Azért csillog. 5. Véléd bűntet a teremtő engem. 6. Vékony szem. 7. Jaj de rosa a legénynek. 8. Halál-ez? 9. Tegnap éjjel felett fejt any. 10. Mai napság a leány.

Felhívás.

Hazánkban ipari czelokra is, de főleg a mezőgazdaság terén, gőzcsepők és egyéb gépek hajtására számos locomobil használatik. Locomobilkezelő, úgynevezett gépész is sok van az országban, de főleg gazdáink eléggé tapasztalják, hogy ezek közül nem mind bír oly képzettséggel, hogy a reájuk bízott locomobilokat úgy biztonság, valamint takarékosag szempontról helyesen kezelhetnék és a legszükségesebb javításai munkálakat kellően teljesíthetnék.

Ezért a gépkezelők képesítése újabbán mindinkább szigorúbb feltételekhez kötöttik, azonkívül azonban kívánatos, hogy gazda géptulajdonosaink és gazdasági hivatalnokaink is arra törekedjenek, hogy az általuk használt gépeket és azok helyes kezelésének feltételeit annyira ismerjék, hogy gépészeket ellenőrizhessék.

A gépkezelőknek szakszerűbb kiképzése céljából a nagymélt. földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. miniszterium a budapesti állami középipartudorban már több év előtt rendszeres esti tanfolyamokat létesített, melyeknek tömeges látogatása, főleg munkások és már előbb képesített nyert gépkezelők részéről, eléggé tanúsodik arról, hogy ezek maguk is érzik és tudják, hogy egyedül a gyakorlatban szerzett képzettségük nem elegendő.

Gazdák e tanfolyamokat ugyan szinte látogatják, de aránylag csekély számban, valószínűleg azért, mert ezen tanfolyamokon való részvétel nem állandóan a fővárosban lakók számára sok alkalmatlansággal és költséggel jár.

Számos vidéki gépész és olyanok, kik gépkezelőknek kívánának lenni, de az illető tanfolyamokat nem látogathatják, is csak nehezen tehetnek szert a reájuk nézve mindinkább nélkülözhetetlen ismeretekre.

Ezen körülmények, valamint tudva azt, hogy az említett tanfolyamokkal is inkább lehet a kívánt eredményt elérni, ha a hallgatóknak képzettségük és előismereteikhez alkalmazott tankönyvet lehet rendelkezésére bocsátani, indítottak arra, hogy locomobilok szerkesztéséről és kezeléséről lehetőleg közérthető könyvet írjak. Ily munka megírására annál inkább véltem vállalkozhatni, miután a gőzkazánok szerkesztését és kezelését tárgyaló, a folyó év elején megjelent „Gőzkazánok” című könyvem úgy szakértők, valamint azok részéről, kik számára iratott, teljes elismerésben részesült és az említett tanfolyamokon tankönyvvül elfogadtatott.

„Locomobilek” című munkám, mely körülbelül 15 ívré fog terjedni és a tárgyának lehetőleg könnyű megérthetése céljából számos ábrát fog tartalmazni, a nálunk leginkább használt locomobil kazánok és gőz gépek szerkesztését és kezelését fogja tárgyalni. Minthogy főleg locomobilkezelőknek és fűtőknek, valamint gazdáknak van szánva, abban a locomobilek szerkesztését népszerűen és annyira fogom ismertetni, a mennyire az működésüknek megértesére s ebből folylólag helyes kezeléskire nézve szükséges. A locomobileknak biztonsági és takarékosági szempontból való helyes kezelését, valamint a kezelő által teljesítendő gyakrabban előforduló javításai munkálakat pedig lehetőleg részletesen fogom tárgyalni.

Midőn az ily kézikönyv iránt érdeklődő köztársaságok figyelmét és munkámra felhívni bátorodom, azon kérdést intézem mindazokhoz, kik e munkámat esetleg megszereznik kívánják, hogy ebből szándékukat velem közölni sziveskedjenek, hogy tájékozást nyerhessek arra nézve, mennyi példányban nyomassam.

Budapest, 1886. november havában.

Táborasy Ottó, gépészmérnök, a m. kir. technológiai iparmúzeum igazgatója.

KÜLÖNFÉLEK.

— Dr. Hóman Ottó úr ő Nagysága, a budapestvidéki tankerület királyi főigazgatója és h. hó 26-án városunkba érkezett, hogy a kegyesrendi főgymnasiumban a főigazgatói rendes látogatást teljesítse s a december 1-re lejárt kitalított pótló és javító érettségi vizsgálatokon elnököljön. Isten hozta!

— A folyó hó 26-án megtartott városi közgyűlés lefolyásáról lapunk legközelebbi száma hoz értesítet.

— Kővári László, városunk szülötte, Kővári Fülöp gáz. közalmi könyvellő fia, a helybeli kath. gymnasium volt kitalító tanulója e hó 26-án tette le az orvosi szigorlatot a budapesti egyetemen. Tudorrá 27-én avatottok fel. Gratulálunk.

— A helybeli községi tanító-testület boldogemlékü tagtársuk néh. Bátky Károly helyett folyó hó 26-án délelőt 11 órákor választottak kelbelüköl új iskoláskézi tagot. Az első szavazásnál általános szótöbbséget egyik jelölt sem kapott, a másodikon meg-ejtett szavazásnál azonban Molnár Imre néhány szótöbbséggel választottok meg Vári Lajos kártarsa ellenében iskoláskézi tagnak. E szerint a tanító-testület az iskoláskézi következő négy tag által van képviselve: Böszörményi Mihály, V. Kiss József, Molnár Imre és Zana Ferencz által.

— Hajtó-vadászat. A helybeli vadásztársulat folyó hó 23-án tartott választmányi ülésén, a folyó vadászdíjnyel alatt három rendbeli társas vadászat megtartását határozta el; nevezetesen: Szikrában és Monostoron 2-2 napra, Szabadszállási-Jakabon 1 napra; még pedig Szikrában december hó 11. és 12. napján, Szabadszállási-Jakabon december 26-án s végre Monostoron 1887. évi január hó 8. és 9. napján. Minden egyes társas vadászatnál 80 hajtó lesz alkalmazva. Összejöveteli hely Szikrában: Tiszparton levő esárdá, Sz. Jakabon: Balog Imre ír tanjánya, Monostoron: a csend-ór laktanja közelében levő esőzház.

— A Rongyos-Egyesület javára Kisfaludy Liphay Pál úrtól 5 frt adományt vették. Fogadják a jövővi adományozó és közlésben az egyesület köszönetét s adományának nyilvános nyugtázását. Kecskemét, 1886. november 25. Fördös Dezso, pénztárnok.

— A jövő heti színházi műsorról annyit tudhatunk meg, hogy vasárnap Budavár bevétele kerül színre, mely látványos darabot a jubilisár ünnepéliek idejékor nem volt alkalma közönségünknek láthatni, nem lévén akkor színészeink; kedden Gasparone nagy operette, mely szombaton közbéjött akadályok miatt volt kénytelen a színpadról leszorolni; A rongyszédő, francia színmű. Előkészületek folynak „A ezigánybáró” és „A férjgyölök” operettekből, utóbbi O'Donnell grófától.

— A Kecskeméti korcsolya ógyelt f. évi december hó 12-ikén d. e. 11 órákor tartja évi rendes tisztújító közgyűlést a városi szűzes tanácssteremben. Ezen közgyűlésben az egylet 3 évre újralakul és sok nagymérvű újítás terveztetik, minél fogva a korcsolya barátainak minél nagyobb számban megjelenésüket kéri a választmány nevében: Szappanos Sándor e. jegyző.

— A kaszinó előszobájából hó 26-án (pénteken) d. e. 11 órákor valami jómódár elvitte ifjú Szappanos Sándor új, fekete színű, pepita bélsző teli kabját. A megkerítő 5 frt jutalomban részesül.

— Krécsy Béla úr, a főreáliskolánál a vegytan tanára, az elmúlt nyáron a városi ivóvizet elemezte és az elemzés eredményét táblázatos kimutatásban öszállíttotta. A városi tanács a jeles képzettségű tanár úrnak a közérdekekben teljesített fáradságos és nagybecsű tudományos munkálkodásáért jegyzőkönyvileg elismerő köszönetét fejezte ki.

— A vörhény — skarlát himlő — utóbbi hetekben szörványosan mutatkozott városunkban; ez alkalomból a tisztó forvos felhívást intézett a népiszkolai igazgatóhoz, melyben a járványos betegségre vonatkozó intézkedések alkalmazását sürgeti. Ezek szerint a tanító urak kötelezettek az iskolás gyermekek közt felmerült minden betegesedési esetet haladéktalanul a kapitányi hivatalnak bejelenteni; a megbetegült gyermek pedig, valamint az azon családbeli egyéb gyermekek csak orvosi bizonyítványi előmutatása mellett bocsáthatók az osztályba. Ugyancsak a mutatkozó vörhénybetegség alkalmából az állandó egészségügyi bizottság ülést tartott, melyben határozta bea ment, hogy járvány idején a külterületről a halottak ezémtől a város elkerülésével egyenesen a temetőh halottas házaiba lesznek szállítandók és erről a lakosság hirdetések útján fog értesíttetni.

— A „Kecskeméti vidéki Természettudományi Társulat” december hó 1-én a ref. Kollegium természetanni előadó termében délután 3 órákor ülést tart, melyre tagjait és érdeklődő t. Közönséget ezennel meghívja; tárgyak: 1) Szakács István értekezése „A torzszőlőtekről”, 2) Hanusz István bemutatja a Hirt-féle földrajzi táblák 53–82. lapjait, melyek Európa néprajzát illusztrálják.

— Banquette Csomák Gábor, a róm. kath. egyház új kántora, megválasztatása és egyházmegyéileg történt megerősítése alkalmából f. hó 25-én Tomaskó vendéglő-ében igen szépen sikerült banquettek rendezett. Ott láttuk a többek közt Bogvy Pál apát, Lestár Péter polgármester és Hajagos Illés főkapitányi urakat, a róm. kath. egyháztanács számos tagját s ezeken kívül vá-

rosunk intelligenciájának jó részét. A lakoma a legderültebb hangulatban folyt le, mit különben nagyban fűszerezett Bogó Pál, Lestár Péter és Hornyák József toasztja, továbbá a közben-köben Csomák által előadott dalok. A kántor úr nemcsak előbbi helyvén volt kedvelt egyéniség (mint az ot-tani intelligencia üdvözlő távirata is bizo-nyít) hanem már nálunk is úgy mutatta be magát, mint a kinek fő öhajátása a hívek szeretetének megnyerése. Biztos forrásból tudjuk azt is: hogy Csomák úr a helyi róm. kath. gymnasiumban egy 500 frtos alapítványt tett, melynek kamataiból egy szegény sorsú tanuló fog segélyeztetni. E ténny nem szorú dícséretre. Kíváncsi, hogy új kántorunk meg sokáig viselve hivatalát s gyönyörködtesse szép énekei által a népet, melynek igazán kedvelt kántora.

— **Önképző-kör.** A helybeli tanító-testület körében — mint halljuk — mozgalom indult meg, hogy szellemi életük bővebb kifejtése és külső képviseltetése céljából, nemkülönben, hogy szabad idejüket nemes szórakozással tölthessék el: önképző-kört alakítsanak. Mindenesetre korszerű az eszme, s hogy a tagok részvételére nem fogja megakadályozni a mielőbbi megalakulást, — bizony hisszük s egyúttal azon reményünknek adunk kifejezést, hogy a „Kecskeméti Tanítók köré” nem sokára valóságban üdvözülhetjük!

— **Furcsa élet.** Özv. Táncoz Szabó Ferencné Fehér Anna már 15 éve óta hű élettársa Galvács Sándor helybeli lakosnak, de csak — mint mondani szokták — bagó hiten. Galvács uram azonban nem olyan ember, hogy élettársa gyengéd érzelmeit méltatni tudná, hanem biz ő néha-néha megmegingyint Anna asszony hátát, hol vékonyan, hol vastagabban, vagy a mint éppen kedve tartja. Anna asszony mindaddig néma türelemmel viselte gazdája kedveskedéseit, de minapiban már elhagyta végképen türelme s kitört belőle az asszonyi bosszú. Ugyanis a mint betegségében gazdura jól helyben hagyta, elvánszorgott a kapitány-sághoz s kérte, hogy Galvácsot tilták ki az ő saját házából, hol annyi idő óta türte s azonfölül verekedéséért büntessék meg. Galvács csakugyan ki lett tiltva s megbüntette; de végre is mindennek feledés a vége, s Galvács hiszi, hogy Anna asszonyt nem sokára viszont ölelheti.

— **Barány Karoly** törvényészi bírónak lovarda-útca 55. sz. alatti lakásáról egy személyesárga színű 4 éves him vizsla kuttyaja elveszvé, felhivatnak mindazok, a kik annak hollétérol tudomással bírnak, hogy azt illó jutalom mellett a tulajdonosnak tudomására hozni sziveskedjenek.

— **Bitang ló.** Kürti Nándor lovasbiztosnak tudomására jött, miszerint Hornyák Istvánnál, Schwarz Dávid számadó gulyásnál, egy passus nélküli ló van. A nyomozást megindítván, Hornyák sem passust nem tudott adni, sem a jószág szerzési módját igazolni, miért őt letartóztatták, a lovat pedig a rendőrségnél bitangasszónak tartják.

— **Betéréses lopás.** Folyó hó 9-re viradóra Habran György szentkirályi lakos, Nyúl-Tóth László szintén szentkirályi lakosnak lúdlóját betörte s onnan 4 ludat ello-pott s azokat testvérelével Habran Reginával együtt Nagy Pálné koftaasszonynak eladták. A ludakat azonban gazdája a kofánál felismer-te, miért is őt kérdőre vonta s a följe-lentést megette. A gyanúsított Habran csakugyan beismerte tettét, a vételtárt és költséget a kofának visszafizette; ő azonban bekerült a hívőrsre.

— **Lelkiismeretes tolvaj.** Pár József özv. Stockinger Józsefné Bóhm Klára haj-esárja, gazdaasszonya távollétében ennek pénzszekrényét a benne levő 49 forinttal együtt elemelte s azzal tovább állott. Már 4 frt 30 krt el is költött a lopott pénzből, midőn neszt vette, hogy a rendőrség nagy-rabcsúit személyének hollétével foglalkozik. Magába szállott tehát s visszament gazda-asszonyához, előadván, hogy lelkiismerete nem bagyja nyugodni, mióta gaztettét el-követte, miért is a még meglevő 44 frt 70 krt átadta tulajdonosának. A hiányzó 4 frt 30 kr fejében pedig Stockingernek egyik ese-lédjének saját ruháját adta át s így az oko-zott kárt helyreépoltta; ezután további szol-gálatba lépett, miután gazdaasszonya bünt-tetését nem kívánta.

— **Tolonczolás.** Vásár nem esik meg várászló cigány nélkül. A mult vasárnap tartott vásárra szintén befordult Bogdán György és József, Gyorgyai Péter, József és Mihály, továbbá Csurárt György szamoskeszi illetőségű, különben pedig az ég alatt pusztázó olabézigány-csapat összes re-peruttájával szerenését próbálni. Minthogy pedig ő nemzetiségük nagyon ragadós kezűek s a közbiztonságnak sinosenek nagy előnyére, a rendőrség, mint helynéküli esavargókat letartóztatta s toloncz úton Szamoskeszire, Aradmegyébe szállította őket. A szabad élet korcszellőtti keserves zok-gásban törtek ki az úti parancs hallatára mert hát ők a maguk lábán, inkább gyalog is megtették volna az útát.

— **Meghaltak folyó hó 20-tól:** Petrányi János nős kézimunkás 31 éves r. kath., agykerlőb. Miesona Elek leánya Anna 3 éves r. kath., torokgyík. Nagy Teréz törvénytelen fia József 1 éves 3 hónapos, r. kath. bélhurút. Reiner József nős, bádogos 68 éves izr. végelgyengülés. Hajós Sámuel fia János 3 éves ref., veselőb. Zilai Mihály leánya Terézia 19 hónapos r. kath., torokgyík. Pancaza János fia István 1 1/2 éves r. kath., bélhurút. Lesi József leánya Emma 3 hónapos r. kath., roncsoló toroklob. Csábi István leánya Mária 4 éves r. kath., roncsoló toroklob. Tóth Mihály leánya Anna 18 éves r. kath., hashártyalob. Beke Eszter özv. Szénási Nagy Jánosné 60 éves r. kath. Sima Sándor fia László 1 1/2 éves ref., vörheny. Bende László fia Sándor 1 éves r. kath., sorvadás. Fr. Kiss Mihály fia Mihály 6 éves 5 hónapos ref., vörheny. Özv. Papp Julianna néh. Tzirják Andrásné 77 éves r. kath., végelgyengülés. Fodor Judit Néhéz Mihályné 74 éves ref. aggkór. Gál Eszter törvénytelen leánya Juliánna 5 hetes r. kath. velszületett gyengéség. Dobos László hal-velszületett leánya. Vörös József leánya Mária 14 napos r. kath., göres. Kelecsényi László leánya Rozália 6 éves r. kath., gümőkór. Rab Anna Babiczki Jánosné 38 éves r. kath., szívhaj. Berkes József halva-született fia. Tóth Mihály fia Mihály 2 1/2 éves ref., vörheny. Molnár Erzsébet özv. Szalai Jánosné 87 éves r. kath., aggkór. Varga Julianna törvénytelen halvszületett fia. Kükács János fia László huszár 20 éves ref., vízbe fullás. Kara Anna özv. Pető Jánosné 75 éves ref. Gál Rozália Farkas László né 64 éves r. kath., bélhurút. Bari Mihály fia István 6 éves ref., vörheny.

Nyilvános köszönet.

A dunamelléki reform egyházkerületi tanári gyámegyesület megbízásából, kedves költésességmel teljesítem, midőn a f. hó 16-án tartott mőkedvelői előadás rendező bi-

zottságának szíves fáradozásáért, — az elő-adásban résztvett hölgyeknek és uraknak, önzéstelen és kitünő közreműködésükért, — a tiszteit köszönségnek pedig, a jótékony czél iránt tanúsított nagybecsű érdeklődésé-ért, egyesületünk hálás köszönetét nyilvá-nítom.

Kecskeméten, 1886. évi nov. 24.

Csabai Imre, gy.-egyesületi elnök.

Ü Z L E T.

Az új vasúti menetrend (érvényes 1886. június 1-től).

Budapest—Szeged közt:

I. Express-vonat	Budapestről indul	1 óra 55 p. délut.
	Kecskemétre ér.	3 " 51 " "
	Félegyházára ind.	3 " 53 " "
	Szegedre érkezik	5 " 16 " "
13. sz. személyvonat	Budapestről indul	9 " 20 " este.
	Kecskemétre ér.	12 " 18 " éjjel.
	Félegyházára ind.	12 " 24 " "
	Szegedre érkezik	2 " 29 " "
17. sz. személyvonat	Budapestről indul	7 " 30 " reggel.
	Kecskemétre ér.	10 " 23 " d-e.
	Félegyházára ind.	10 " 28 " "
	Szegedre érkezik	12 " 36 " délbén
61. sz. Omnibusz v.	Budapestről ind.	3 " 25 " délut.
	Kecskemétre ér.	7 " 30 " este.
	Félegyházára ind.	7 " 32 " "
	Szegedre érkezik	10 " 25 " éjjel.

Szeged—Budapest közt:

II. Express vonat	Szegedről indul	11 óra 44 p. délelőtt
	Kecskemétre ér.	1 " 17 " délután
	N.-Köröstre ind.	1 " 19 " "
	Budapestre ér.	3 " 25 " "
14. sz. személyvonat	Szegedről ind.	2 " — " éjjel.
	Kecskemétre ér.	4 " 5 " reggel.
	N.-Köröstre ind.	4 " 11 " "
	Budapestre ér.	7 " — " "
18. sz. személyvonat	Szegedről ind.	2 " 40 " délután
	Kecskemétre ér.	4 " 54 " "
	N.-Köröstre ind.	5 " 4 " "
	Budapestre ér.	8 " — " este
62. sz. Omnibusz v.	Szegedről ind.	5 " 15 " reggel
	Kecskemétre ér.	8 " 10 " "
	N.-Köröstre ind.	8 " 11 " "
	Budapestre ér.	12 " 24 " délbén.

Sertésvásári jelentése

az első magyar sertésbirtokos és kölcsönös-
legelő részvénytársulatnak.

Budapest-Kőbánya, november 20.

Heti átlagárak: magyar vál. árú 260—320 kg.
nehéz 41—42 kr., 180—240 kg. nehéz 41 1/2—42 kr.;
őreg 300 kg. nehéz 39—41 kr.; vidéki series 38—40
kr. Transziban: szerbiai 37—41 kr.; romániai 37—42 1/2
— kr.

Eleség árak: Kukorica 6.35 kr., árpa 7.10 kr.
Piaczi árjegyzék.

Tiszta búza métermázsánként	8.—	kritól 8.20	krig.
Kétszer "	6.30	"	6.40 "
Rozs "	5.75	"	5.85 "
Árpa "	6.90	"	7.— "
Zab "	6.10	"	6.25 "
Tengeri kecskeméti mm.	6.10	"	6.25 "
" bántói ó "	—	"	— "
" bántói új "	—	"	— "
Köles "	—	"	— "
Szalonna "	48.—	"	49.— "
Krumpli "	2.50	"	2.60 "
Szena "	2.70	"	2.80 "
Szalma "	1.40	"	1.50 "

Felolós szerkesztő: HANUSZ ISTVAN.

Járványos betegségeknel a legjobban ajánlott egészségi ital.

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

legjobb és legújabb

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,
kitünő hatásának bizonyult köhögéssnél,
gegebjaknál, gyomor- és hoyaqu-
rutnál.

Mattom Henrik, Karlsbad és Budapest.

HIRDETÉSEK.

A kitünő varrógépeiről ismert budapesti cég

OTTÓ HERMANN (Öhm C. O. utóda)

Főképviseelője a Wheeler és Wilson MFG. Co^o New-York
es. k. udvari szállítóknak

úgy családi, mint iparosok számára való varrógépekben; továbbá Clemens Müller—Singer
általánosan elismert és kitünő varrógépeinek, valamint több más általánosan elismert var-
rógépgyárak főképviseelője itt helyben

Héber Róza asszonynál

városház-útca 127. szám alatti Héjjas-féle házban varrógép-mintaraktárt tart, hol minden-
nemű úgy családi, mint iparosok számára való gépek, és pedig: **Eredeti Clemens Müller—
Singer, Wheeler és Wilson, Howe, Anger, Cylinder** stb. kaphatók, s akár készpénzen, akár
pedig részletfizetésre igen jutányos áron megszerezhetők, és hol a t. cz. vevőknek pontos
oktatás is adatik.

Ottó Hermann úr sajátkezűleg szolgáltatja az 5 évi írásbeli jótállást. 230 (10—5)

Ugyanott mindennemű varrógéprezsz, u. m. **tű, hajó, olaj** stb. olcsó áron kapható.

A nagy-körösi-útca 195. számú házamban egy teljesen berendezett

fűszerüzlet

kedvező feltételek mellett azonnal átadandó, esetleg bármily czélra is bérbeadandó.

Bővebb tudósítás

SPITZER MÓRNÁL, VIII. tized 8. szám. 248 (3—3)

Nagy bútoreladás!

Van szerencsénk a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy a
nagy-körösi-útcaiban létező

bútorraktárt

a mostani igényeknek megfelelőleg kárpitos és díszítő műhelylyel egybekötve
tetemesen megnagyobbítottuk és berendeztük.

Kapható saját gyártmányú bútorok u. m. háló-, ebédlő-termek és vas-
bútor berendezések igen jutányos árak mellett a legegyszerűbbtől a legfino-
mabb kivitelig; továbbá elvállalunk kárpitos munkák átdolgozását a legújabb
divat szerint.

A n. é. közönség becses pártfogását továbbra is kérve, maradtunk
tisztellel

Lévai Antal és Társa,

249 (3—3) kárpitos és díszítő.

Eladó birtok.

Horráth József félegyházi lakosnak a
Lajos-Mizse-félfelenei 114. számú telekjegyzőkönyvben
92. h.-r. szám alatt foglalit

267 holdnyi birtoka

egy tagban vagy részletekben szabadkészből kedvező
feltételek mellett eladó.

Bővebb értesítést ad **Tarjánfi József**
félegyházi lakos birtokos. 250 (3—3)

Fa-eladás.

Száraz két éves tölgyfa
14 frt,
nyárfá öle 10 frtjával van az ud-
varomba

Dékány Mihály,
III-ik tized 168. sz. alatt.
255 (0—2)